

Nr 340

Av fröken **Stenberg m. fl.**, om en särskild studiemedelsnämnd för icke svenska medborgare.

(Lika lydande med motion nr 380 i Andra kammaren)

Det studiesociala stöd som infördes i vårt land för snart sex år sedan har på det hela taget fungerat bra. Förutsättningarna har emellertid ändrats, och 1968 tillsatte Kungl. Maj:t en utredning med uppdrag att anpassa systemet till de nya förhållanden som inträtt på utbildningsområdet sedan stödets tillkomst. För de enskilda studiemedelsnämnderna liksom för centrala studiehjälpsnämnden har bl. a. frågan om studiemedel till utlänningar varit ett av de stora och svårlösta problemen i sammanhanget och kommer så att förbli, om man icke vidtar radikala åtgärder. Vi skulle därför vilja föreslå en centralisering av bedömningen av ansökningar från utlänningar — en särskild studiemedelsnämnd för denna grupp. Studiemedelssystemet är i princip och i första hand upplagt för svenska studerande eller för studerande som är att betrakta som svenska medborgare, vilket framgår av studiemedelsförordningens femte paragraf:

»Studiemedel utgår till svensk studerande så ock till annan studerande som är bosatt i riket.

Den som icke är svensk medborgare äger dock icke rätt till studiemedel om han bosatt sig i riket huvudsakligen i syfte att här vinna utbildning.»

Denna passus har tolkats så, att om en utländsk student kommer till Sverige och omedelbart därefter påbörjar akademiska studier har han eller hon kommit till landet huvudsakligen i avsikt att studera oavsett vad vederbörande anfört i sin ansökan och kan därför ej komma i åtnjutande av det svenska studiestödet. Vederbörande kan ej heller få det i fortsättningen och kan alltså ej i princip meritera sig för studiemedel genom att fortsätta att studera. Om en student däremot har kommit till Sverige t. ex. tillsammans med sin familj eller kommit hit och börjat arbeta och sedan efter minst ett år påbörjat studier finns det enligt en praxis som utvecklats i studiemedelsnämnderna vissa möjligheter för vederbörande att beviljas studiemedel.

Vid avslag i någon av de sex studiemedelsnämnderna kan en studerande överklaga beslutet i centrala studiehjälpsnämnden (CSN). Genom det beslut CSN därvid fattar får de lokala nämnderna vissa ytterligare riktlinjer för sitt handlande. Ovan skisserade principer för beviljande av studiemedel till utlänningar har i stort sett accepterats av CSN.

Fortfarande är dock nämnderna hänvisade till att göra *tolkningar* av be-

stämmelserna. Lagtexten är som framgår ovan formulerad så att det finns utrymme för tolkningar. Därigenom kan viss orättvisa uppstå, och en studiemedelsnämnd kan för en enskild student framstå som mer restriktiv eller »frikostigare» än andra. Detta är otillfredsställande. Liknande orättvisor kan naturligtvis också uppstå för hans svenska kamrater.

Bedömningen av utländska studenters studiemedelsärenden är emellertid vanskeligare än när det gäller de svenska studenterna. Det finns åtskilliga aspekter som har betydelse i sammanhanget men som ej hör hemma inom studiemedelsnämndernas kompetensområden. Ett sådant exempel är de finländska studenterna som i ökande antal strömmar till våra universitet. För närvarande studerar ett 80-tal ungdomar från finska Österbotten vid Umeå universitet. Det är förklarligt. För dem är Umeå universitet det geografiskt mest närliggande »svensktalande» universitetet. De vet också att det finska studiestödet är ytterst begränsat och att det svenska är överlägset på alla punkter. Det är ingen tvekan om att de reser till Umeå med förhoppning om att komma i åtnjutande av svenska studiemedel. De får en utbildning som lämpar sig för den svenska arbetsmarknaden och får därmed möjlighet att stanna här. Politiska flyktingar m. fl. grupper samt studerande från utvecklingsländerna erbjuder också sina speciella problem, som i de flesta fall ej har att göra med den omedelbara studiesituationen som studiemedelsnämnden skall bedöma.

Vi vill därför föreslå att det inrättas en särskild studiemedelsnämnd för icke svenska medborgare och att den nämnden knytes till invandrarverket, som ju har intima kontakter med de utländska studenterna även på andra sätt. Det skulle alltså bli en studiemedelsnämnd som de andra, och dess beslut skulle i vanlig ordning kunna överklagas i CSN. För att få de lokala synpunkterna tillgodosedda — som är betydelsefullt vid bedömningen av ansökningar — skall vissa ärenden kunna remitteras till de lokala nämnderna. Detta bör dock ske relativt sparsamt.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att en särskild studiemedelsnämnd för icke svenska medborgare måtte inrättas i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1970

Gunvor Stenberg (m)

Per Blomquist (m)

Lars Schött (m)

Per Jacobsson (fp)

Gudmund Ernulf (fp)